

การลงโทษที่มีประสิทธิภาพ

ประภัสสร กระจมุก¹

ในปัจจุบันเรามักจะได้ยินข่าวหรือได้อ่านข่าวเรื่องครูลงโทษนักเรียนด้วยวิธีการที่รุนแรงอยู่บ่อยครั้ง เช่น ข่าวครูเอาไฟลนนิ้วเด็กทั้งห้องเพียงเพื่อจะหาคนที่หยิบเงินครูไป 10 บาท ข่าวครูตีกันเด็กจนเด็กนั่งไม่ได้ สาเหตุจากการที่เด็กเล่นกันในห้องเรียน ข่าวครูตบหูเด็กจนเด็กไม่ได้ยิน และกลายเป็นคนหูพิการ เนื่องจากเด็กทำให้ครูไม่สบายใจ เป็นต้น

ผู้เขียนมีเรื่องการลงโทษที่ประทับใจจากการอ่านหนังสือพิมพ์ในคอลัมน์ประเภทถามตอบปัญหา คุณพ่อคนหนึ่งเขียนเล่าเป็นเชิงประชดประชันว่า สงสารลูกสาวอายุเพียง 8 ขวบ ซึ่งเรียนอยู่ชั้น ป.3 ในช่วงปิดภาคเรียน 10 วัน ลูกสาวไม่ได้เล่นอะไรเลยทุกวันและทั้งวันเพราะต้องคัดลายมือลงในสมุดถึง 2000 จบ (ซึ่งต้องซื้อให้หลายเล่ม) ด้วยข้อความที่ว่า “หนูจะไม่พูดมากอีกแล้วค่ะ” คุณพ่อกับคุณแม่บอกว่าที่บ้านต่างมีความทุกข์กันถ้วนหน้า แทบไม่ได้หลับได้นอน ลูกสาวผอมลงมาก เพราะเครียดและทานอาหารไม่ค่อยได้ พ่อแม่ก็ไม่รู้จะช่วยลูกได้อย่างไร เท่านั้นยังไม่พอ เมื่อเปิดเทอมลูกสาวนำบทคัดที่ถูกลงโทษเป็นสมุดหลายเล่มไปส่งคุณครู แต่กลับมาเล่าให้ที่บ้านฟังด้วยน้ำตานองหน้าว่า คุณครูไม่ได้แม้แต่เปิดดูสักนิด โยนเข้า

โตะทำงานไปเลย ลูกสาวเสียใจมากและบอกว่าเกลียดครูมากที่สุด คุณพ่อจึงเขียนมาปรึกษาและปรับทุกข์ว่า ครูประเภทนี้ควรจะทำอย่างไรดี อย่างน้อยเปิดสมุดดูเสียหน่อย หรือพูดเป็นกำลังใจแก่เด็กที่อดสำหรับหลังขาดหลังแข็งนั่งคัดมาส่ง ผู้เขียนจำไม่ได้ว่าผู้ตอบปัญหาสรุปเรื่องนี้ว่าอย่างไร แต่จากการอ่านได้ข้อคิดและประทับใจในตัวคุณพ่อกับคุณแม่ที่ว่าเป็นคนดี มีความรักและเอาใจใส่ลูก ทั้งยังมีความทุกข์ร้อนร่วมไปกับลูกสาวเป็นอย่างมาก ถ้าบังเอิญครูคนนั้นได้อ่านก็คงเกิดความละอายใจ และไม่ทำเช่นนั้นอีก

ในการจัดการกับปัญหาทางพฤติกรรมของนักเรียน ครูไม่ควรทำในลักษณะจ้องจะลงโทษ แต่ควรมองหาพฤติกรรมที่ดีของนักเรียนเพื่อที่จะให้การเสริมแรงมากกว่า เรามักจะพบว่า นักเรียนที่เรียบร้อยไม่มีปัญหาในสายตาของครู ครูจะไม่มีปฏิกิริยาอะไรถือว่าดีแล้วก็แล้วไป แต่เมื่อไรนักเรียนเกรงทำผิดจะต้องลงโทษ บางครั้งไม่ดูสาเหตุของพฤติกรรมก็เรียกมาตีหน้าชั้น ดูว่าต่อหน้านักเรียนคนอื่น และบ่อยครั้งที่เป็นความเข้าใจผิดของครูเอง ครูก็จะให้เหตุผลแบบข้าง ๆ คู ๆ ซึ่งนักเรียนก็มีหน้าที่รับกรรมไป

¹ รองศาสตราจารย์ ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

แนวความคิดเกี่ยวกับการลงโทษ

การลงโทษในทางจิตวิทยามีความหมายว่า การให้สิ่งที่ไม่พึงปรารถนา หลังจากนักเรียนแสดง พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น นักเรียนส่งเสียงดังใน ห้องเรียน ก็จะโดนครูดุนักเรียนแกล้งเพื่อนก็จะถูกครูดุ เหล่านี้เป็นต้น หลักของการลงโทษมุ่งหวังเพียงว่าจะ ระวังพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมไม่ให้เกิดขึ้นอีก และควร จะใช้การลงโทษทางกายที่รุนแรง (corporal punish- ment) เป็นวิธีการสุดท้าย เมื่อใช้วิธีอื่นๆ ไม่ได้ผล เพื่อเป็นกฎเกณฑ์ห้ามครูใช้การลงโทษทางกายที่ รุนแรงเกินกว่าเหตุเอาไว้ จึงมีการลงโทษชนิดนี้เกิดขึ้น ในห้องเรียนที่ไม่บ่อยนัก การลงโทษจึงเปลี่ยนรูปมา เป็นการลงโทษทางด้านจิตใจแทน เช่น การหักคะแนน การไม่ยอมรับ การตำหนิต่อหน้าเพื่อน การดึงตัวเด็ก ออกจากกลุ่มเพื่อน ฯลฯ เหล่านี้ดูน่าจะทำให้นักเรียน มีความรู้สึกว่าคุณลงโทษรุนแรงเท่ากับหรือมากกว่า การลงโทษทางกายเสียอีก

งานวิจัยในช่วงปี 1950 ซึ่งให้เห็นว่า การลงโทษ ให้ผลเพียงแต่ลดพฤติกรรมไม่ดีของเด็กได้ชั่วคราว (Sears, Maccoby & Levin, 1957 cited in Gardner, 1978: 264) แต่ในระยะหลังได้มีการ ศึกษาพบว่าผลที่ได้ยังไม่ถูกต้องดีนัก (Johnston, 1972 cited in Gardner, 1978: 252) เพราะ ถ้าการลงโทษรุนแรงพอควรจะสามารถหยุดหรือบังคับ พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้ แต่ควรใช้การลงโทษที่ รุนแรงเช่นนี้ในกรณีที่เกิดมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ร้ายแรงเท่านั้น

ในสังคมไทยถ้าสังเกตให้ดีจะเห็นได้ว่าในเรื่อง ของการสั่งสอนอบรมมักจะมีคำว่า “อย่า” อยู่ตลอด “บอกแล้วว่าอย่าทำ” แต่ไม่มีการสนับสนุนส่งเสริม ให้ทำ เช่น “ทำอย่างนี้ดีถูกต้อง” กล่าวคือการสั่งห้าม มักจะไม่ให้เหตุผลหรือบอกกว่าสิ่งที่ถูกคืออะไร บางทีก็

“เดี๋ยวเถอะ” แต่ก็ติลงไปแล้ว เด็กก็เลยค่อนข้างสับสน เพราะบางทีการลงโทษของผู้ใหญ่มักจะลงโทษตาม อารมณ์ เด็กจึงไม่ค่อยอยากจะทำอะไร เพราะรู้สึกว่่า ข้อห้ามมาก และถูกลงโทษบ่อย เด็กเรียนร้อยใน ความ คิดของพ่อแม่จึงเป็นเด็กที่อยู่นิ่ง ๆ ไม่ซุกซน พ่อแม่ก็ จะพอใจ รักและเอ็นดู ต่างจากเด็กที่ซุกซน ไม่ค่อย เชื่อฟัง ซึ่งพ่อแม่จะไม่ชอบ เห็นว่าดื้อ และจะตำหนิ หรือตีเพื่อลงโทษเป็นประจำทั้งที่จริงแล้วธรรมชาติของ เด็กจะต้องซุกซน ไม่อยู่นิ่ง และรื้อค้น ฯลฯ ส่วนเด็ก ที่อยู่เฉย ๆ นิ่ง ๆ น่าสังเกตว่ามีอะไรที่ไม่ปกติ เพราะ ก่อนข้างจะผิดธรรมชาติของเด็ก การตัดสินพฤติกรรม ของเด็กด้วยการลงโทษจึงอาจทำให้เด็กขาดโอกาสใน การแสดงพฤติกรรมที่ดีไปได้

การลงโทษเด็กในชั้นเรียนของครูก็เช่นเดียวกัน แม้ว่าจากการเรียนในวิชาชีพครูจะเน้นเรื่องการไม่ใช้ อารมณ์ในการตัดสินพฤติกรรมของนักเรียน แต่ก็อด ไม่ได้ที่จะใช้อารมณ์ บางครั้งก็รุนแรง เราจึงมักพบเห็น ข่าวเกี่ยวกับการลงโทษของครูเสมอๆ บางครั้งก็เป็น การลงโทษที่น่าขยะแขยง จนคิดไม่ถึงว่าคนเป็นครู จะลงโทษเช่นนั้นได้ เช่น ให้เด็กอมขี้หมา แค่อ่านก็รู้สึก ขยักขยอน แล้วเด็กที่ถูกลงโทษจะเป็นอย่างไร ครูที่ดี เด็กจนเนื้อแตก ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วความผิดกับการ ลงโทษไม่เหมาะสมกัน การลงโทษ ความรุนแรงหรือ ความกดดันไม่ทำให้เด็กเรียนหรือทำงานได้ดีเท่าการให้ การเสริมแรงหรือการให้กำลังใจ เพราะธรรมชาติของ มนุษย์ชอบการปลอบมากกว่าการขู่และต้องการคำชม มากกว่าการตำหนิตัวเดียว

วิธีลงโทษที่มีประสิทธิภาพ

การลงโทษเป็นสิ่งปกติธรรมดา และมักเป็น สิ่งที่ทำแล้วได้ผลเสมอในชีวิตประจำวัน การลงโทษเอง ก็มีรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งครูใช้ในการสอนใน

ห้องเรียน อาทิ การหักคะแนน การตำหนิรุนแรงหน้าชั้นเรียน การให้ยืม การใช้เวลานอก การไม่ยอมรับ การไม่สนใจ การริบสิทธิพิเศษ การกักบริเวณ การทำบันทึกส่งพ่อแม่ผู้ปกครอง การด่าว่า ประชดประชัน ไปจนถึงขั้นการลงโทษทางกาย อาทิ ตบ ตี กระชาก ดึงรั้ง ทูป เขก เป็นต้น อย่างไรก็ตามก็มีการโต้เถียงกันในเรื่องการลงโทษว่าควรมีการลงโทษจริง ๆ หรือเพียงแต่ตักเตือนก่อนลงโทษ เราอาจใช้เทคนิคอื่นๆ เข้ามาเพราะผลเสียที่เกิดจากการลงโทษจะเกิดขึ้นถ้าใช้อย่างไม่ระวัง (Thomas, et al., 1978 cited in Charlton & David, 1993: 211) อีกทั้งยังเป็นเรื่องยากที่ระบุเจาะจงลงไปถึงสภาพห้องเรียนที่นักเรียนพอใจจริง ๆ ว่าจะปราศจากการลงโทษอย่างสิ้นเชิง เพราะในบางครั้งก็อาจจะยังมีความจำเป็นที่ต้องใช้การลงโทษในระดับน้อยอยู่บ้าง ผู้เขียนขอเสนอแนะวิธีการลงโทษแบบไม่เจ็บตัวแต่จะได้ผลดีต่อพฤติกรรมในทางที่พึงประสงค์มากขึ้นกว่าเดิมดังนี้

1. การแก้ไขเกินกว่าเหตุ (overcorrection)

เป็นวิธีแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาบางประการของเด็ก โดยใช้การลงโทษที่เหมาะสมกับความผิด ฟอกซ์ และอาซริน (Foxy & Azrin, 1972 cited in Alberto & Troutman, 1982: 259) เสนอให้ใช้วิธีนี้แก้ไขพฤติกรรมของเด็กที่เป็นไปในลักษณะก่อกวนและก้าวร้าวเพื่อเป็นการลงโทษให้เด็กเกิดการหลายจำและไม่ทำพฤติกรรมนั้น ๆ ซ้ำอีก วัตถุประสงค์ทั่วไปของการแก้ไขเกินกว่าเหตุนี้มุ่งสอนให้เด็กมีความรับผิดชอบเต็มที่ในพฤติกรรมที่เขาทำทางด้านทำลาย ก่อกวน หรือก้าวร้าว ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม วิธีดำเนินการก็คือเมื่อเด็กกระทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมก็ให้ปฏิบัติ ดังนี้

1.1 ทำให้สภาพการณ์กลับมาเหมือนเดิม เช่น เด็กปาสิ่งของในห้องเรียน ครูก็จะให้นักเรียน

เก็บสิ่งที่ขว้างปาทั้งหมดให้เข้าที่ และ

1.2 เพื่อให้เด็กหลายจำและไม่อยากทำพฤติกรรมนั้นอีก เนื่องจากกลัวว่าจะถูกลงโทษ ครูจึงควรให้นักเรียนเก็บทุกอย่างในบริเวณห้องเรียนเข้าที่ ให้เรียบร้อยเพื่อฝึกให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมขึ้น และทุกครั้งที่คิดจะขว้างปาสิ่งของ เขาจะต้องคำนึงถึงผลที่ติดตามมาว่า เขาจะต้องเหน็ดเหนื่อยในการเก็บของเข้าที่ให้เรียบร้อยแค่ไหน และหลังจากนั้นครูก็จะอบรมในเรื่องการทำพฤติกรรมดีเพื่อย้ำให้เขามีพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อไป

ฟอกซ์ และอาซริน (Foxy & Azin, 1972 cited in Alberto & Troutman, 1982: 259) ได้ศึกษาเรื่องการใช้การแก้ไขเกินกว่าเหตุกับเด็กที่ชอบหยิบของที่ไม่สะอาดใส่ปาก 2 คน โดยเขาให้เด็กแปรงฟัน ล้างปากอย่างสะอาดหมดจดโดยใช้น้ำยาฆ่าเชื้อโรค และให้ทำโดยใช้เวลานานกว่าปกติ รวมทั้งอบรมให้เข้าใจในเรื่องการหยิบของไม่สะอาดเข้าปาก ซึ่งจะเกิดผลตามมาก็คือ อาจจะไม่สบายเพราะเชื้อโรค และถ้าเด็กประพฤติเช่นนี้อีกก็จะต้องถูกลงโทษอย่างครั้งนี้แต่อาจจะใช้เวลานานขึ้น หรือบางครั้งขึ้นเพื่อเป็นการปรามหรือป้องกันไม่ให้ทำพฤติกรรมไม่เหมาะสมอีก

นอกจากนี้ อาซริน และเพาเวอร์ส (Azrin & Powers, 1975 cited in Alberto & Troutman, 1982: 262) ยังได้ทดลองใช้วิธีการแก้ไขเกินกว่าเหตุในลักษณะของการฝึกที่ให้ผลทางบวกมากกว่าทางลบกับพฤติกรรมของเด็กชาย อายุ 7-11 ปี ที่ก่อกวนในห้องเรียน เมื่อก่อกวนครั้งใดเด็ก ๆ จะได้รับการเตือนถึงระเบียบของความประพฤติของนักเรียนในห้องเรียน และถ้านักเรียนละเมิดกฎระเบียบของห้องเรียน นักเรียนจะต้องได้รับคำสั่งให้ท่องจำออกเสียงดัง ๆ ถึงกฎระเบียบนั้น โดยให้พูดถึงพฤติกรรมดี ๆ ที่เหมาะสม

และพึงกระทำ แล้วฝึกกระทำพฤติกรรมที่เหมาะสม เหล่านั้นหลายๆ ครั้ง รวมทั้งต้องทำขั้นตอนทั้งหมด ในช่วงเวลาพักด้วย อาชรินและเพาเวอร์สได้สรุปวิธีการแก้ไขเกินกว่าเหตุที่เป็นทางด้านบวกนี้ว่า “วิธีการนี้เป็นการให้การศึกษาใหม่ในเรื่องเดิมที่เด็ก อาจจะลืมไปหรือเพลอกกระทำ ซึ่งเด็กจะได้รับการบอกเล่าถึงผลของการกระทำ อาทิ เธอลืมทำตามกฎระเบียบของห้อง ดังนั้นเรามาฝึกปฏิบัติทำตามกฎของห้องเรียนกันใหม่เพื่อเธอจะได้ไม่ลืมปฏิบัติตามกฎในครั้งต่อไป”

2. การใช้เวลานอก (time out) “เวลานอก” เป็นกระบวนการทางการศึกษาเพื่อจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากกว่าจะเป็นการลงโทษโดยตรงเหมือนการดูว่า ต่ำหนิติเตียน หรือการไม่เอาใจใส่สนใจเด็ก และเป็นการลงโทษชั่วคราว ซึ่งจะไม่มีการเสริมแรงใดๆ ทั้งสิ้น มักใช้ในห้องเรียนที่นักเรียนก่อความรำคาญหรือเพื่อน จนทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปได้ยาก การใช้เวลานอกมาจัดดำเนินการ ต้องมีการบอกเล่าอย่างจริงจังโดยปราศจากการใช้อารมณ์ แต่เด็กจะต้องได้รับการบอกเล่าถึงเหตุผลในการได้รับการจัดการแบบ “เวลานอก” เวลาที่ถูกจำกัดและสภาพการณ์ของ “เวลานอก” การทำเช่นนี้จะทำให้เด็กเพิ่มพูนการควบคุมตัวเองได้ดีขึ้น และจะไม่ทำผิดจนต้องได้รับผลจากการกระทำด้วยวิธีการใช้ “เวลานอก” อีก

ในครั้งแรกๆ เมื่อเด็กยังรับวิธีการนี้ไม่ได้ เด็กอาจจะร้องไห้เสียงดัง ดิ้นรน เตะ ถีบ ต่อสู้อุบัติสภาพแวดล้อม และมีความคับข้องใจ การใช้เวลานอกควรจะเริ่มหลังจากพฤติกรรมเหล่านี้เกิดขึ้น และเมื่อสงบแล้วจึงจะอนุญาตให้กลับไปห้องเรียนได้ แต่ต้องไม่อนุญาตให้เด็กกลับห้องเรียนในขณะที่พฤติกรรมไม่เหมาะสมเกิดขึ้นเพราะเท่ากับทำให้เด็กคิดว่าเขาชนะ

และจะเป็นการเพิ่มความแข็งแกร่งให้แก่พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น การอนุญาตให้กลับห้องได้ก็ต่อเมื่อเขากระทำพฤติกรรมที่พึงประสงค์เท่านั้น

นอกจากนี้ครูต้องแน่ใจว่าสภาพการณ์ของการใช้เวลาออก ต้องไม่มีสิ่งที่จะเสริมแรงเด็ก จะมีแต่สภาพการณ์ที่ไม่ทำให้เด็กเกิดความพึงพอใจแต่อย่างใดทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะเป้าหมายสำคัญของการใช้เวลาออก ต้องการควบคุมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และส่งเสริมให้เด็กเกิดพฤติกรรมดี การที่เด็กได้มีโอกาสมาอยู่ลำพังคนเดียวโดยไม่มีควมพึงพอใจในสภาพรอบตัว เขาก็จะได้คิดขึ้นมาเองว่าอยู่ในห้องเรียนดีกว่า และจะต้องมีพฤติกรรมดีเท่านั้นจึงจะอยู่ในห้องเรียนได้ เด็กก็จะปรับปรุงตัวเองโดยควบคุมตัวเองได้มากขึ้นและดีขึ้น

สิ่งที่ต้องระวัง คือ ครูต้องมั่นคงไม่ใจอ่อนหรือสงสารเด็กโดยปล่อยก่อนเวลาที่กำหนดไว้ หรือไม่ได้ขจัดสิ่งเร้าที่พึงพอใจออกไปให้หมดในช่วงการใช้เวลานอก เพราะจะทำให้เด็กได้ใจ และใช้เวลาออกจะไม่ได้ผล คลาร์ก และคณะ (Clark, et al., 1973 cited in Gardner, 1978: 248) พบว่า โดยส่วนใหญ่แล้วเด็กจะได้รับการลงโทษโดยใช้เวลานอกถึงครั้งที่ 3 ในการที่จะค่อยๆ ลดความเข้มของการจัดการจากครั้งที่ 1 ที่ 2 จนถึงครั้งที่ 3 เพื่อเด็กจะมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

ระยะเวลาของการใช้เวลาออกควรจัดในช่วงสั้นๆ จะได้ผลดีกว่าใช้ระยะเวลาที่ยาวนาน ได้แก่ ในช่วง 1 นาทีถึงไม่เกิน 15 นาที (Clark, et al., 1973; Wolf, et al., 1967 cited in Gardner, 1978: 248) ทั้งนี้เพราะเวลาที่ยิ่งนานไปแทนที่จะเกิดผลดีขึ้นกับเด็กกลับจะทำให้พฤติกรรมคงเดิมแต่มีปัญหามากๆ ตามมา บริสกินและการ์ดเนอร์ (Briskin & Gardner, 1968 cited in Gardner, 1978: 246) ได้ทดลองแล้วพบว่าเวลา 2 นาที เป็นเวลาที่ทำให้เกิดผลดี มีประสิทธิภาพในการใช้วิธีของเวลานอก ส่วนซิปส์ และ

คณะ (Sibley, et al., 1969 cited in Gardner, 1978: 248) พบว่าใช้เวลาออก 5 นาที สามารถลดพฤติกรรมก้าวร้าว การไม่สนใจเรียน และพฤติกรรมต่อต้านของเด็กชายวัย 5 ขวบในโรงเรียนได้สำเร็จ นอกจากนี้ไวท์ และคณะ (White, et al., 1972 cited in Gardner, 1978: 248) พบว่า ใช้เวลาออก 1 นาที มีผลดีต่อการลดพฤติกรรมก้าวร้าว เอาแต่ใจตนเอง ทำร้ายตนเองของเด็กสมองช้า (retarded) ได้

ในเรื่องการให้แรงเสริมแก่พฤติกรรมอื่น ๆ นั้น การใช้เวลาออกได้รับการออกแบบเพื่อหยุดและขจัดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์เท่านั้น ไม่ได้อบรมให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์และเมื่อใช้เวลาออกแล้วจะยุติโอกาสของการเกิดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ได้มาก จากการศึกษาของเพนเดอร์กราส (Pendergrass, 1972 cited in Gardner, 1978: 249) ซึ่งใช้เวลาออก 2 นาทีกับเด็กที่มีพฤติกรรมทางลบ โดยการปลีกตัวอย่างรุนแรง 2 คน หลังจากยุติการใช้เวลาออก พบว่าพฤติกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นอีก คูบานี และคณะ (Kubany, et al., 1971 cited in Gardner, 1978: 249) ศึกษาได้ผลดีในการลดพฤติกรรมก่อกวนของเด็กชายในห้องเรียน โดยใช้เวลาออกร่วมกับการเสริมแรงโดยใช้เบี้ยยอรรดกร (token reinforcement) ส่วนแอบบอท (Abbott, 1969 cited in Gardner, 1978: 249) ศึกษาอย่างได้ผลระหว่างการใช้เวลาออกกับพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น ก่อกวน ทำลายต่อต้าน และก้าวร้าวในเด็กนักเรียนซึ่งเมื่อมีพฤติกรรมเหมาะสมจะให้แรงเสริมทางสังคม เช่น คำชมเชย เป็นการให้การเสริมแรงพฤติกรรมอื่น ๆ ในทางที่ดี

นอกจากการใช้เวลาออกโดยให้ออกจากห้องเรียนแล้ว อาจจะใช้ chair time out คือให้ไปอยู่มุมห้องเมื่อเด็กทำพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ แม้ไม่ได้ร่วมกิจกรรมแต่เด็กก็ยังได้ยินและเรียนรู้ได้ เป็นการกระตุ้น

ให้อยากกลับเข้ามาเรียนอีก หรือ time out ribbon ซึ่งเด็กทุกคนมีโบว์ติดอยู่ที่เสื้อ เมื่อใดทำไม่ดีครูก็จะเอาโบว์ออก เด็กก็จะไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ยังเรียนต่อไปได้ แต่ไม่ได้รับความสนใจจากครูและเพื่อน เมื่อหมดการลงโทษและทำพฤติกรรมดีเด็กก็สามารถได้รับโบว์คืนและเป็นส่วนหนึ่งของห้องเรียนตามเดิม

จากการศึกษางานวิจัยหลายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้เวลาออก พบว่ามีการเสนอแนวทางในการใช้การสำรวจนี้สามารถพิสูจน์ ได้คือ

- 1) มีการให้เหตุผลในการใช้เวลาออกหรือไม่
- 2) มีการให้ข้อควรระวังไว้ก่อนที่จะลงโทษหรือเปล่า
- 3) วิธีการที่จะให้ผู้ถูกลงโทษไปสู่บริเวณการใช้เวลาออกเป็นอย่างไร
- 4) ระยะเวลาที่ใช้เหมาะสมเพียงใด
- 5) พฤติกรรมที่เหมาะสมจะให้เกิดขึ้นคืออะไร ฯลฯ

3. การถอดถอนการเสริมแรงพฤติกรรมหรือการปรับสินไหม (response cost) วิธีการนี้เป็นวิธีการริบหรือให้เด็กคืนสิ่งที่ได้รับ อาจจะเป็นแต้ม ดาว ริบบิ้น หรือสิ่งของที่เด็กพอใจ เมื่อทำพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ครูก็จะริบของคืนเป็นบางส่วน และถ้าทำพฤติกรรมไม่พึงประสงค์มาก ๆ บ่อยครั้งในวันนั้นก็อาจจะถูกริบจนหมด ซึ่งเด็กจะเกิดความไม่พอใจและไม่อยากจะโดนริบ ก็จะทำให้เด็กพยายามควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ดีขึ้นและเป็นที่ยอมรับมากขึ้น บางทีการปรับสินไหมก็เป็นในเรื่องสิทธิพิเศษบางอย่างหรือเวลาว่างที่เพิ่มขึ้นหรือการได้ทำอะไรในสถานที่ที่พอใจเป็นพิเศษ ซึ่งเป็นที่พอใจ ชื่นชอบของเด็ก เช่น เวลาลเล่นอิสระ เวลาอาหารว่าง เงินค่าขนม ฯลฯ ซึ่งถ้าถูกริบหรือเอากลับคืนจะมีผลต่อความรู้สึกของเด็กเป็นอย่างดี

การศึกษาของฟิลลิปส์ (Phillips, 1968 cited in Gardner, 1978: 250) และเพอลิน และ เลวินสกี (Perline&Levinski, 1968 cited in Gardner, 1978:250) ซึ่งใช้วิธีการของการปรับ สิ้นใหม่ผนวกกับการให้เบี่ยอรรถกร สำหรับจัด พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของเด็กอย่างได้ผล เช่น ก่อวอน ก้าวร้าว และไม่อยู่นิ่ง ในทำนองเดียวกัน คาสดิน (Kazdin, 1972 cited in Gardner, 1978: 250) เน้นย้ำถึงประโยชน์และผลดีของการนำกระบวนการ ของการปรับสิ้นใหม่มาใช้ในการควบคุมพฤติกรรม ที่ไม่พึงประสงค์ นอกจากนี้ ซัลส์เบเชอร์และเฮาส์เชอร์ (Sulsbacher & Houser, 1968 cited in Gardner, 1978: 250) ได้นำวิธีการของการปรับสิ้นใหม่มาใช้ ในห้องเรียนกรณีนักเรียนมีพฤติกรรมไม่สุภาพ โดย ธิบเวลาอิสระครั้งละ 1 นาที จากที่ให้ไว้ 10 นาที ปรากฏว่าเพียงครั้งแรกที่โดนปรับ พฤติกรรมไม่สุภาพนั้น ก็หายไปทันที คือ เป็นประสิทธิภาพของวิธีการของ การถอดถอนการปรับสิ้นใหม่อย่างแท้จริง สัมฤทธิ์ผล ของวิธีการนี้ใช้ได้ผลกับพฤติกรรม “การรบกวน ทางอารมณ์อย่างมากของเด็กวัยรุ่นต่อครู” การศึกษา ของคอฟแมนและโอเลียรี่ (Kaufman & O’Leary, 1972 cited in Gardner, 1978: 251) ใช้วิธีการปรับ สิ้นใหม่อย่างได้ผลในการลดพฤติกรรมเหล่านั้น และ ยังเพิ่มทักษะการอ่านในเด็กวัยรุ่นพวกนั้นขึ้นอีกด้วย เช่นเดียวกับไอวาท้าและเบลี (Iwata & Bailey, 1974 cited in Gardner, 1978: 251) ที่ใช้การปรับสิ้นใหม่ ได้ผลดีพอ ๆ กับการให้รางวัลในเด็กสมองช้าในการ ละเมิดกฎเกณฑ์ในห้องเรียนพิเศษของเด็ก

การจะทำให้วิธีการปรับสิ้นใหม่มีประสิทธิภาพ ได้นั้นมีข้อควรคำนึง ดังนี้ คือ

1. ต้องบอกเด็กถึงกฎระเบียบในห้องเรียน ที่เกี่ยวข้องกับการใช้วิธีการถอดถอนการเสริมแรงเสีย

ก่อน และต้องแน่ใจว่าเด็กจำได้ถึงกฎระเบียบนั้นซึ่งก็ คือเมื่อทำพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ก็จะถูกริบหรือต้อง ส่งคืนสิ่งที่ได้รับเป็นพิเศษ เช่น เวลาว่าง การได้ สิทธิพิเศษในการทำอะไรอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือของ ที่ชอบ เป็นต้น และเมื่อทำพฤติกรรมดีเหมาะสมก็จะ ได้รับการเสริมแรงเช่นเดิม

2. ไม่ควรใช้วิธีการนี้อย่างสม่ำเสมอเพื่อ ไม่ให้เด็กเดาได้ หรือใช้สม่ำเสมอก็ไม่เกิดผลดี ผลที่ได้ก็จะมีประสิทธิภาพ เพราะถ้าใช้มากเกินไป เด็กจะเกิดความท้อใจถูกริบอยู่เรื่อย ๆ เพราะธรรมชาติ ของเด็กต้องมีการทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมบ้าง เป็นบางครั้ง ดังนั้นควรใช้อย่างสมเหตุสมผล

3. จัดให้มีโอกาสที่จะได้สิทธิพิเศษ หรือได้ ของที่ถูกริบคืนได้ ซึ่งก็ต้องเป็นหลังจากมีพฤติกรรมดี หรือพึงประสงค์เสียก่อนด้วยการที่จะทำได้ผลดีก็ต้อง ผนวกวิธีการปรับสิ้นใหม่กับการเสริมแรงทางบวก เพื่อเป็นการทำให้พฤติกรรมในทางที่ดีดีขึ้น แข็งขัน เด็กก็จะจดจำการได้รับการถอดถอนการเสริมแรง ไม่อยากถูกริบอีก ก็จะควบคุมพฤติกรรมของตนเอง และจะหันไปทำพฤติกรรมที่ดีเพราะได้การเสริมแรง ทางบวกมากกว่า

ข้อควรคิดในการลงโทษ

จะเห็นได้ว่าวิธีการที่ได้นำเสนอเพื่อทดแทน การลงโทษทางกายทั้ง 3 แบบต่างมีข้อดี และข้อด้อย อยู่ในตัวเอง ผู้นำไปใช้ก็ต้องระวังด้วยว่า

1. พยายามใช้การลงโทษให้น้อยที่สุด
2. บางครั้งพฤติกรรมที่ไม่ร้ายแรง ไม่เป็น อันตราย ถ้าจะมองไม่เห็นเสียบ้างอาจจะได้ผลดีกว่าที่จะลงโทษทุกครั้งจนทำให้เผลอไป
3. ควรคำนึงถึงการให้การเสริมแรงพฤติกรรม ดีมากกว่าที่จ้องจะลงโทษ แต่ก็ต้องทำในลักษณะที่

พอเหมาะพอควร

4. ควรให้สัดส่วนการลงโทษกับการเสริมแรง จะทำให้เด็กเกิดความพอใจ และอยากทำดีมีความภาคภูมิใจในตนเอง (self esteem)

5. กำหนดอย่างชัดเจนถึงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เงื่อนไขของการกระทำ และความรุนแรงของพฤติกรรมนั้นๆ ความหมายก็คือ ทำความเข้าใจกับนักเรียนในลักษณะเป็นกฎกติกาว่าถ้าทำพฤติกรรมเช่นนี้ความรุนแรงขนาดนี้มีเงื่อนไข เช่น ใช้อารมณ์ไม่มีเหตุผลจะต้องถูกลงโทษอย่างไร และจะต้องปฏิบัติตามกฎที่วางไว้จริงๆ เพื่อความยุติธรรม

6. กำหนดอย่างชัดเจนถึงการลงโทษว่าจะลงโทษอย่างไร ก่อนที่จะลงโทษจริง เพื่อเป็นการป้องปรามและไม่มีการยกเว้น เช่น จะลงโทษด้วยการใช้เวลาออก เป็นเวลา 3 นาที หรือจะตัดสิทธิในการใช้เวลาว่าง 5 นาที เป็นต้น

7. การลงโทษต้องเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ด้วยว่าสมควรแค่ไหน อย่างไร เช่น เด็กวัยรุ่นไม่ควรใช้การดูว่าต่อหน้าเพื่อน ควรใช้สถานที่ที่ไม่เปิดเผย เพราะวัยนี้ค่อนข้างจะต้องระมัดระวังปัญหาที่เกิดทางด้านจิตใจ

8. ควรจัดการลงโทษด้วยอาการสงบ ไม่ใช่สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง หรือการกระทำที่บ่งบอกว่าครูกำลังโมโหมาก เพราะสิ่งที่เป็นผลกลับก็คือทำให้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมคงอยู่และได้รับการเสริมแรงจากเด็กมากขึ้น

9. การลงโทษไม่ควรรุนแรงจนเกินไป

10. ควรดูพัฒนาการของเด็กและเวลาที่ใช้ในการลงโทษ ควรเป็นไปอย่างเหมาะสม

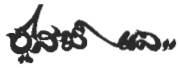
11. เวลาที่ใช้ในการลงโทษไม่ควรเป็นเวลาเรียน เพราะจะทำให้เด็กคนอื่น ๆ เสียเวลาในการเรียนควร

เป็นเวลาหลังเลิกเรียน และไม่ใช้เวลานานเกินควร

12. อย่างจ้องแต่จะลงโทษจนลืมนึกถึงการเสริมแรง ควรทำตามธรรมชาติคือเมื่อทำไม่ดีต้องถูกลงโทษแต่เมื่อทำดีก็ต้องได้รับการเสริมแรง

เรามักพบสถานการณ์ที่ครูทำเหมือนจ้องจับผิด ดำเนินนักเรียนเป็นประจำ และมักจะลืมที่จะเสริมแรงพฤติกรรมที่ดีของนักเรียน ถือว่าดีแล้วก็แล้วไปเสมอ ดังนั้นคุณครูทั้งหลายควรปรับตัวเองให้มองหาสิ่งดีในตัวนักเรียนมากกว่าที่จะค้นหาความไม่ดี และสามารถให้ประโยชน์แก่สังคมมากขึ้น ขออย่าว่าจากการศึกษาของ ซัลเซอร์ อาซารอฟ และ เมเยอร์ (Sulser, Azaroff, & Mayers, 1986 cited in Borich & Tombari, 1995: 173) เน้นในเรื่องพฤติกรรมทางบวกที่ได้รับการเสริมแรงจะมีผลดีมากกว่าที่จะให้ความสำคัญกับการขจัดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา เช่นเดียวกับ เอกเกน และโคซาค (Eggen & Kauchak, 1994: 270) เน้นในเรื่องพฤติกรรมทางบวกที่ได้รับการเสริมแรงจะส่งผลต่อพฤติกรรมดีมากกว่าที่จะขจัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เพราะแม้ขจัดพฤติกรรมไม่ดีออกไป ก็ไม่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้นได้ เว้นแต่เมื่อทำดี แล้วได้รับการเสริมแรงก็จะเป็นการช่วยส่งเสริมให้เขาทำพฤติกรรมดีขึ้น และนำไปสู่การที่เขามีกำลังใจ ที่จะทำพฤติกรรมดีๆ มากขึ้นเรื่อยๆ

ดังนั้นเรื่องของการลงโทษควรทำอย่างรอบคอบ วิธีที่ดีที่สุดคือป้องกันไม่ให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่ดีเพื่อจะได้ไม่ถูกลงโทษ และเมื่อทำดีแล้วต้องให้การเสริมแรงไม่เช่นนั้นก็จะมีความพูดที่ว่า “ปิดทองหลังพระ” อยู่เป็นประจำ ปัจจุบันนี้เรามักนำวิธีการปรับพฤติกรรมมาใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไม่เหมาะสมของเด็กมากกว่าจะใช้วิธีการลงโทษ

เอกสารอ้างอิง

- Alberto, A.P., & Troutman, A.C. 1982. **Applied behavior analysis for teachers** (2nd ed.). Ohio: Merrill Publishing Company.
- Borich, G.D., & Tombari, M.L. 1995. **Educational psychology a contemporary approach**. New York: Harpers Collins College.
- Charlton, T., & David, K. 1993. **Managing misbehavior in schools** (2nd ed.). London: Routledge.
- Cook, R.E., Tessier, A., & Armbruster, V.B. 1983. **Adapting early childhood curricula for children with special needs**. s.l.: Merrill Publishing.
- Eggen, P., & Kauchak, D. 1994. **Educational psychology: Classroom connections**. New York: Macmillan College Publishing Company.
- Gardner, W.I. 1978. **Children with learning and behavior problems: A behavior management approach** (2nd ed.). Massachusetts: Allyn and Bacon.

